

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:
23/277190 - 3

Sted, dato:
Oslo, 30.01.2024

Politidirektoratets høringssvar - Forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m.

Politidirektoratet viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) sitt høringsbrev av 19.12.2023 der forslag om å videreføre midlertidige regler i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina, med enkelte endringer, ble sendt på høring. Alle forslagene i høringsnotatet er midlertidige og foreslås opphevet 1. juli 2025.

Politidirektoratet har forelagt høringen for underliggende enheter. Direktoratet har mottatt høringsinnspill fra Sør-Øst, Vest, Agder, Troms og Finnmark politidistrikter. Deres innspill følger vedlagt dette høringssvaret. På grunn av den korte fristen har enkelte underliggende enheter ikke hatt mulighet til å komme med et høringssvar.

Det vises i AIDs høringsbrev til at for å kunne håndtere og planlegge for en situasjon med fortsatt høye ankomster, er det nødvendig å vurdere å videreføre de midlertidige endringene i lovverket i en ytterligere periode, eventuelt med endringer. I høringsnotatet foreslås det *"å videreføre de midlertidige reglene, med enkelte endringer og presiseringer. For å bidra til at flere fordrevne kommer raskt i arbeid, foreslås det midlertidige endringer i yrkestransportloven som innebærer midlertidig unntak fra botidskravet ved utstedelse av kjøreseddel for ukrainske bussjåfører som fremlegger gyldig politiattest fra hjemlandet. Forslaget innebærer også særlige sikkerhetsmekanismer for politiets saksbehandling av ukrainske politiattester. Forslaget er innsnevret til kun å gjelde for persontransport med buss. Det bes særskilt om høringsinstansenes innspill til ytterligere tiltak som kan redusere mulige negative konsekvenser for passasjersikkerheten, særlig for barn og unge."*

1. Innledende merknader

Politidirektoratet vil innledningsvis i dette høringssvaret komme med noen overordnede merknader til høringen og departementets forslag.

Vi er positive til videreføringen av de midlertidige ordningene, som vil kunne bedre de fordrevne fra Ukraina sine muligheter for å komme raskt ut i arbeid. Våre innspill knytter seg til utfordringer ved de nye foreslåtte endringene i yrkestransportloven. I høringsbrevet bes det særskilt om en vurdering av forslaget om midlertidig unntak fra botidskravet ved utstedelse av kjøreseddel for ukrainske bussjåfører som fremlegger gyldig politiattest fra hjemlandet. Videre bes det om merknader på at forslaget innebærer særlige sikkerhetsmekanismer for politiets saksbehandling av ukrainske politiattester. Vi har enkelte bemerkninger og forslag til endringer for å ivareta passasjersikkerheten ytterligere.

2. Endringer i yrkestransportloven

2.1. Innledning

AID foreslår i høringsnotatet en midlertidig endring i yrkestransportloven som innebærer at kravet om fire års botid i Norge for utstedelse av kjøreseddel, ikke skal gjelde for ukrainske fordrevne som fremlegger politiattest fra hjemlandet. Kjøreseddel tildelt etter denne bestemmelsen skal bare være gyldig for persontransport med motorvogn i kjøretøygruppe M3. I tillegg foreslår departementet sikkerhetsmekanismer og særskilte hjemler for politiets saksbehandling av søknader om kjøreseddel for ukrainske fordrevne.

Forslaget gir politiet midlertidig hjemmel for intervju med søkeren, avslagshjemmel for de tilfeller der politiet ikke finner grunn til å feste lit til den fremlagte dokumentasjonen, og fastsetter at politiets vedtak ikke kan påklages.¹

2.1.1. Politiattester/dokumenter fra EU/EØS land

Politidirektoratet bemerker at politiattestene som inngis til bruk i forvaltningssaker, som i søknad om kjøreseddel, blir vurdert av politidistriktet søknaden kommer til. Forvaltningsenhetene i politiet som er behandlingsorgan for utstedelse av kjøreseddel mottar ofte dokumenter utstedt av utenlandske myndigheter. Alle dokumenter, bl. a. førerkort, nasjonalt ID-kort, bevis på utenlandske yrkessjåførkompetanse, politiattester osv., blir nøye kontrollert av for samsvar med personopplysninger. Det kreves egen kompetanse til å vurdere originaliteten av dokumentene som fremvises. Troms politidistrikt påpeker blant annet at avsnitt for juridisk forvaltning som behandler kjøreseddelsakene ikke har utvidet kompetanse til å vurdere originaliteten av dokumenter som fremvises.

Dokumentgransker i politiet har spesialkompetanse til å vurdere ektheten av slike dokumenter i teknisk perspektiv, men det er ikke eget verktøy for å verifisere dets troverdighet. Kildene en henter opplysninger fra om dokumenter er: www.documentchecker.com, Nasjonalt ID-senters ID-base, eller den åpne referansedatabasen PRADO ved www.consilium.europa.eu/prado. I tillegg har distriktet egen referansedatabase med utenlandske politiattester. Dersom distriktet er i tvil om politiattesten, kan det henvende seg til Kripos for å få hjelp til å bekrefte at person ikke er registrert i ECRIS (European Criminal Records Information System). I de fleste tilfeller betyr dette at politiattester fra EØS-land antas som gyldige og autentiske.

2.1.2. Ukraina

Utfordringer oppstår når det gjelder borgere fra land utenfor EU/EØS, blant annet fra Ukraina. For å få informasjon fra ikke EU/EØS-land, må Norge signere en bilateral avtale med landet. Så vidt vi kjenner til, inneholder avtalen mellom Norge og Ukraina om

¹ Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) høringsbrev av 19.12.2023.

juridisk bistand og rettsforhold i sivile- og straffesaker bestemmelser som gjør det mulig å innhente informasjon om strafferegistre, men kun for straffesaksformål. Når det reises sak mot en borger i Ukraina, kan derfor en domstol eller påtalemyndighet be det ukrainske strafferegisteret om å gi slik informasjon.

Ukrainske borgere kan søke om politiattest selv på nettstedet til det ukrainske innenriksdepartementet. For å logge inn trenger man en elektronisk signatur, som kan fås på flere måter, blant annet ved følgende tre metoder:

Metode 1: PrivatBank (smart ID) – hvis personen er en PrivatBank-klient, trenger personen bare å logge seg på kontoen sin og aktivere det aktuelle alternativet i innstillingene.

Metode 2: Diya ID – ukrainske statsborgere som har et biometrisk ID-kort og/eller pass kan få tilgang til Diya-mobilapplikasjonen. Det muliggjør også elektronisk identifikasjon.

Metode 3: Politiattest i papirform – søknad om politiattest kan fremlegges ved de ukrainske konsulære postene i utlandet eller sendes direkte til ukrainske myndigheter i Kiev. Politiattesten må godkjennes med apostille av ukrainske myndigheter.

Ukraina har utfordringer med korrupsjon, og det finnes flere steder på nett der en kan kjøpe seg papirer. Dette gjør det ekstra vanskelig og utfordrende å verifisere opplysninger i politiattester fra Ukraina, særlig da Ukraina er utenfor EU/EØS.

I tillegg er det på grunn av krigen mindre kapasitet og vanskeligere å straffeforfølge kriminelle forhold. I dokument fra Landinfo fra 17.03.2022 fremgår det at:

"Korrupsjon er utbredt i Ukraina og har i mange år vært et rotfestet i samfunnet. (...)

Korrupsjon er ikke bare et redskap for å berike den styrende eliten. Det fungerer også som et sentralt virkemiddel for å administrere et samfunn, ved at tjenestemenn på lav- og mellomnivå krever bestikkelser fra befolkningen for å utføre oppgavene sine (Lough & Dubrovskiy 2018, s. 5). Dette gjelder også i Ukraina, der korrupsjon forekommer på lavt nivå («petty corruption») i myndighetsapparatet, men også på høyt politisk nivå i samfunnet (Zochowski & Jaroszewicz 2017, s. 1-2).

Korrupsjon på de lavere nivåene dominerer hverdagslivene til folk. Ukrainerne er vant til å betale ulike typer bestikkelser i kontakt med det offentlige. Selv om landets befolkning er negativ til korrupsjon, har mange akseptert at slike former for hverdagskorrupsjon bidrar til å få ting gjort og til å løse problemer (UNDP 2019). Korrupsjonen anses å være det som holder et ineffektivt byråkrati i gang (Lough & Dubrovskiy 2018, s. 6). Korrupsjon er mest utbredt innen politiet og rettsvesenet, helsevesenet og utdanningsinstitusjonene."²

Videre henviser vi til overordnet statistikk fra FN, som viser graden av korrupsjon i ulike land, slik næringslivsfolk, akademikere og risikoanalytikere oppfatter det.³ Korrupsjonsskalaen går fra 0 (veldig korrupt) til 100, hvor Ukraina i 2022 hadde 33 poeng. Til sammenligning hadde Norge 84 poeng i 2022.

Videre er det i Landinfo beskrevet følgende om påtalemyndigheten i Ukraina:

² Kilde: <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/03/Respons-Ukraina-Generell-bakgrunnsinformasjon-om-befolkningen-i-Ukraina-17032022.pdf>

³ <https://www.fn.no/Statistikk/korrupsjon>

*"Korrupsjon har vært, og ser fremdeles ut til å være, utbredt innenfor påtalemyndigheten. For erfarne aktører som kjenner systemet, skal det være relativt enkelt å få en etterforskning til å spore av og avvise anklagene, noen ganger ved mottagelse av bestikkelser. Det vises blant annet til eksistensen av såkalte markedsrelasjoner mellom den anklagede, politiet og påtalemyndigheten. En slik relasjon kan også involvere dommeren i saken (Prokip 2020)."*⁴

2.1.3. Dagens regelverk

Når det gjelder dagens regelverk på området, vil vi i det følgende knytte merknader til dette.

2.1.3.1. Politiet har ikke hjemmel til å be om at politiattest fra tredjeland (land utenfor EØS) fremlegges

Det følger av politiregisterloven § 36 at vandelskontroll bare kan foretas når den har hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. Politiattest utstedt i annet EØS-land likestilles med norsk politiattest i de tilfeller der det i lov eller i medhold av lov er hjemlet krav om botid. I dette inngår at søkere heller ikke frivillig kan fremlegge utenlandsk attest som vurderes. Se forarbeidene til politiregisterforskriften § 28-2 (generelt om politiattest):

"Forslaget om frivillig fremleggelse av politiattester fra utlendingens hjemland kan heller ikke etterkommes. I Norge er vandelskontroll basert på at krav om politiattest må være hjemlet i lov, og vandelskontroll kan bare foretas i samsvar med den fremgangsmåten som er regulert i lov."

Videre følger det av politiregisterforskriften § 28-2 første ledd:

"Politiattest kan bare utstedes når det er hjemlet i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. Med politiattest menes norsk politiattest med opplysninger fra politiets registre. Politiattest fra andre land kan ikke kreves fremlagt, med mindre slik adgang følger av Norges folkerettslige forpliktelser. Politiattest utstedt i annet EØS-land likestilles likevel med norsk politiattest i de tilfeller hvor det er hjemlet krav om botid, jf. politiregisterloven § 36 annet ledd."

Av Innst.115 L (2014–2015), om Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i yrkestransportlova (krav om butid for utferding av kjøresetel mv.), fra sammendrag, følger:

"(...) Etter politiregisterlova er det ikkje lenger mogleg å leggje fram politiattest frå tredjeland (land utanfor EØS), ettersom det ved krav om politiattest er meint norsk politiattest med opplysningar frå det norske strafferegisteret. Justis- og beredskapsdepartementet (JD) uttalar i forarbeida til politiregisterlova at ein regel om butid skal ivareta omsynet til likehandsaming, og hindre at det oppstår tilfeldige særordningar. (...)

Vandelsprøvinga av utanlandske borgarar som ikkje har budd i Noreg over tid vil, etter departementet si vurdering, verte svekka utan eit butidskrav. Politiet vil då berre kunne vurdere vandelen for den perioden vedkommande som søker om kjøresetel har budd i Noreg. Det vil ikkje vere høve til å be om utanlandsk politiattest etter politiregisterlova. For utlendingar med forholdsvis kort butid i Noreg, vil vandelskontrollen vere av liten verdi sidan den berre dekkjer vandelen i eit avgrensa tidsrom. Vandelskontrollen vil ikkje avdekkje potensielt alvorlege straffbare handlingar vedkommande kan ha gjort før han eller ho kom til Noreg."

2.1.3.2. Skjønnsmessig vurdering av om en politiattest er troverdig

I Prop.15 L (2014–2015), om Endringer i yrkestransportlova (krav om butid for utferding av kjøresetel mv.), la Samferdselsdepartementet til grunn at det ikke skulle være

⁴ Kilde: <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2023/05/Ukraina-temanotat-Politi-og-rettsvesen-25052023.pdf>

anledning til å gjøre individuelle vurderinger av om politiattester fra tredjeland er troverdige. Av punkt 3.5.3 fremgår:

"Departementet viser til at det ikkje er høve til å krevje politiattest frå tredjeland etter den nye politiregisterlova. Det vert her vist til at forarbeida til politiregisterlova avgrensar politiattest etter politiregisterlova til berre å gjelde norsk politiattest. Det vert i denne samanhengen vist til at det i praksis er fleire problem knytt til utanlandske politiattestar. For det første kan det i fleire tilfelle vere vanskeleg for arbeidssøkjaren å innhente politiattest frå bustadslandet sitt. Det vert her peikt på at det i nokre tilfelle kan vere uforsvarleg å krevje at vedkommande skal innhente attest frå styresmaktene i det tidlegare heimlandet, mellom anna av omsyn til bakgrunnen til utlendingen. I nokre tilfelle vil det òg vere slik at attesten ikkje er truverdig, eller at styresmaktene i det aktuelle landet ikkje har eit system for å utferde politiattest. For det andre vil det ofte vere vanskeleg å klarleggje det reelle innhaldet i ein utanlandsk politiattest og å konvertere den til norske høve. At ein med politiattest i politiregisterlova meiner norsk politiattest vert òg fastslått i politiregisterforskrifta § 28-2 første ledd andre setning.

Departementet viser elles til grunngjevinga for framlegget generelt, og held fast ved framlegget om at det ikkje skal vere høve til å gjere individuelle vurderingar av om politiattestar frå tredjeland er truverdige."

Politidirektoratet er enig med Samferdselsdepartementets vurdering.

2.1.3.3. Hensynet til passasjerenes sikkerhet ble vurdert å gå foran hensynet til å få innvandrere raskere i arbeid

Samferdselsdepartementet vurderte i proposisjonen innsigelsene knyttet til at lovfestingen av et botidskrav for utlendinger går imot integreringspolitiske interesser. I Prop.15 L (2014–2015) punkt 3.2.4 vurderte de:

"Departementet meiner omsynet til å vidareføre praksisen med krav om butid for å tryggje passasjerane må gå framom omsynet til å få innvandrarar raskare i arbeid. Politiregisterlova § 36 andre ledd opnar for at det i særlovgevinga kan fastsetjast butidskrav på inntil fem år dersom «vesentlige samfunnshensyn tilsier det». Det vert her vist til at sjåføryrket har fleire eigenskapar som gjer at omsynet til tryggleiken må tilleggjast særleg vekt. Departementet vil i det følgjande sjå på tre eigenskapar ved sjåføryrket som i særleg grad aktualiserar omsynet til passasjerane sin tryggleik, og som, etter departementet si vurdering, inneber at «vesentlige samfunnshensyn» taler for at det er nødvendig med krav om butid.

For det første utøver førarar av kjøretøy i løyvepliktig persontransport yrket sitt på ein slik måte at dei kjem i ei særstilling når det gjeld kundekontakt. Sjåførar, særleg drosjesjåførar, men òg bussjåførar, er ofte åleine med ein eller få passasjerar. I tillegg er sjåføren mobil, og kan i praksis kjøre passasjerane kor som helst. Desse omstenda set passasjerane i ein sårbar situasjon. Nokre særleg sårbare grupper, som til dømes born, funksjonshemma og gamle, er ofte avhengige av drosjetransport på dagleg basis og vil vere særleg utsette for moglege overgrep.

For det andre er kontrollen av den daglege utøvinga av yrket annleis for sjåførar enn for andre yrke. I fleire yrke vil det i større grad vere sosial og kollegial kontroll med utøvinga av yrket, i tillegg til at det vil vere tettare tilsyn med utøvinga av yrket frå leiinga. Slik kontroll vil vere vanskeleg å oppnå for sjåføryrket.

For det tredje er det eit særtrekk ved sjåføryrket at vandelskontrollen vert gjort av politiet, og ikkje av dei som skal tilsette føraren. Innan til dømes fleire helse- og omsorgsyrke må søkjaren leggje fram politiattest for arbeidsgjevar ved tilbod om ei stilling. For dei yrka er det arbeidsgjevar sjølv som gjer ei vurdering av om søkjaren er skikka for yrket basert på opplysningane i politiattesten. Når det offentlege, som for kjøresetel, utfører vandelsprøvinga får dei ei meir aktiv rolle i prosessen, og dermed meir ansvar om noko går galt.

(...)

Departementet legg særleg vekt på at fleire sårbare grupper er avhengige av transport, særleg drosjetransport, og at sjåføren ofte har ein eller få passasjerar i si varetekt under transporten. Sjåføryrket vert utført innanfor ei ramme som gjer passasjerane sårbare for overgrep. Det er departementet si vurdering at omsynet til å sikre rutinar som skal ivareta tryggleiken til passasjerane ved søknad om kjøresetel, må gå framom omsynet til at innvandrarar i nokre tilfelle kan kome tidlegare i arbeid.

Departementet har lagt vekt på at transportnæringa har fleire utanlandske førarar av både buss og drosje, og at dette gjer behovet for eit butidskrav ekstra stort. Departementet meiner at ei lovfesting av butidskravet etter handhevingsinstruksen er godt eigna til å sikre at førarar har godandel, og dermed sikre tryggleiken for passasjerane. (...)"

Politidirektoratet støtter også her de vurderinger Samferdselsdepartementet har gjort. Direktoratet har i vedtak over søknader om dispensasjon fra botidskravet vist til og lagt avgjørende vekt på vurderingene som er gjort i forarbeidene (Prop.15 L (2014-2015), herunder avveiningen av hensynet til passasjerens sikkerhet opp mot integreringspolitiske interesser/hensynet til å få innvandrere raskt i arbeid.

2.2. Høringsinnspill fra politidistriktene⁵

Før det utstedes kjøreseddel skal politiet foreta en grundig vurdering av søkers identitet, kompetanse ogandel.

Vest politidistrikt viser bl.a. til:

"I de fleste tilfeller er gjennomføringen av identitetskontroll uproblematisk, men det kan være utfordrende å kontrollere dokumenter som har lav notoritet. Politiet avdekker årlig flere falske dokumenter. Det mottas ofte dokumenter som er utstedt av utenlandske myndigheter. Alle disse dokumentene blir nøye kontrollert, og dersom det er tvil om ektheten kan politiet henvende seg til Kripos for å få hjelp til å bekrefte at personen ikke er registrert i ECRIS (European Criminal Records Information System). Dette innebærer at politiet har nødvendig verktøy for å forsikre seg om at politiattester fra EØS-land er autentiske og gyldige. Det foreligger ingen avtale mellom Norge og Ukraina som gjør det mulig å innhente straffesaksopplysninger til forvaltningsrettslige formål."

Vest politidistrikt viser videre til at begrunnelsen for at politiattester utstedt i tredjeland ikke kan legges til grunn i forbindelse med vandelsvurderinger er nettopp at det i praksis vil være umulig å gjennomføre en tilfredsstillende kontroll av vandelen av utlendinger fra tredjeland. Det vises til de foreslåtte særlige sikkerhetsmekanismer og særskilte hjemler for politiets saksbehandling for å bøte på unntaket fra botidskrav for ukrainske flyktninger (intervju av søkeren, avslagshjemmel samt ikke klagerett). For politidistriktet fremstår det uklart hvordan det er tenkt at sikkerhetsmekanismene og de særskilte hjemlene skal kunne håndheves og håndteres.

Følgende siteres fra Vest politidistrikts hørings svar:

"Departementet foreslår i pkt. 16.3 at det gis avslagshjemmel uten klageadgang for de tilfeller der politiet ikke finner grunn til å feste lit til den fremlagte dokumentasjonen, og vi antar at det her siktes til ukrainske politiattester. Det fremstår som svært uklart hvordan politiet skal skille mellom politiattester som kan legges til grunn og de som skal avvises uten klageadgang.

Som departementet selv skriver i pkt. 16.2.3 kan politiattester utstedt i tredjeland ikke legges til grunn i forbindelse med vandelsvurderinger. Det vises også til vår redegjørelse ovenfor vedrørende kontroll av politiattester i EØS-land som ikke kan overføres like lett til kontroll av

⁵ Politidistriktenes hørings svar finnes vedlagt.

ukrainske politiattester. Etter Vest politidistrikt sin vurdering er det vanskelig å se hvordan distriktene skal kunne foreta en forsvarlig saksbehandling av slike politiattester fra Ukraina med det verktøy vi har tilgjengelig, og uten at det oppleves som usaklig forskjellsbehandling.

Vi er også kjent med at det er utfordringer med korrupsjon i Ukraina og at det er forholdsvis lett å anskaffe dokumenter som tilsynelatende er ekte, noe som ytterlig vil kunne vanskeliggjøre politiets kontrollarbeid i tillegg til de andre utfordringene vi har nevnt.

Etter instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet har ukrainske personer ikke lengre anledning til å reise til hjemlandet uten å risikere å miste sin midlertidige oppholdstillatelse/kollektive beskyttelse i Norge. Dette vil også medføre at svært få vil ha anledning å kunne reise til hjemlandet for eventuelt kunne anskaffet en politiattest. Det er også grunn til å anta at svært få personer har tatt med en politiattest når de forlot hjemlandet. Vi ber departementet vurdere andre løsninger for politiattester.

Departementet skriver også at det foreslås å etablere midlertidig hjemmel for intervju med søkeren. Det er også her svært uklart hvordan dette er tenkt gjennomført i praksis, og hva som skal vektlegges i slike intervjuer, uten at det blir oppfattet som usaklig forskjellbehandling. Dersom dette iverksettes vil det også innebære relativt omfattende økonomiske og administrative kostnader med gjennomføring av intervju, herunder booking, notoritet, lydopptak/lagring etc., særlig dersom tolk er påkrevd."

Politidirektoratet viser til høringssvaret fra Vest politidistrikt i sin helhet.

Sør-Øst politidistrikt viser til at en kjøreseddel normalt gis for 10 år, og det blir ikke foretatt noen rutinemessig kontroll av vandelen etter at tillatelsen er gitt.

Fra Sør-Øst politidistrikts høringssvar siteres:

"Det foreligger dermed en sikkerhetsrisiko med tanke på den begrensede vandelskontrollen som foretas i forkant av slike tillatelser. Som ytterligere tiltak foreslås det derfor at det gis adgang til å foreta rutinemessig kontroll av vandelen til ukrainere som har fått tillatelse på bakgrunn av unntaksbestemmelsen. Det bør da også være adgang til å føre egen liste over slike tillatelser.

Videre er vi av den oppfatning at tillatelser etter denne unntaksbestemmelsen bør gis med begrenset varighet. Det foreslås at tillatelsen er gyldig så lenge innehaveren er omfattet av reglene for midlertidig kollektiv beskyttelse for personer fordrevet fra Ukraina, jf. utlendingsloven § 34 og utlendingsforskriften § 7-5a, men maksimalt 4 år og 6 måneder etter innflytting til Norge. Det foreslås at når innehaver har bodd i Norge i 4 år, og dermed fyller det ordinære botidskravet, må innehaver søke om ny kjøreseddel etter yrkestransportlovens ordinære regler. Ved å sette varigheten til 4 år og 6 måneder etter innflytting til Norge gis innehaver et tidsrom på 6 måneder fra botidskravet er oppfylt til å få på plass en ny kjøreseddel etter de ordinære lovreglene.

Hva gjelder forslaget om å fravike forvaltningslovens regler om rett til begrunnelse og klagebehandling ved avslag mener vi dette bør komme tydeligere frem i lovteksten. Slik lovteksten er foreslått formulert fremgår det at det kun er politiattesten som kan avvises, og ikke søknaden i sin helhet."

Politidirektoratet bemerker at dersom de foreslåtte endringene i forhold til kjøreseddel gjennomføres, må Sør-Øst politidistrikts ovennevnte punkter adresseres i regelverket.

Sør-Øst politidistrikt viser også til at politiet på generelt grunnlag har erfart at notoriteten på ukrainske dokumenter er lav. Det opplyses at det forekommer mye forfalskninger og "total-forfalskninger". Fra høringssvaret siteres videre:

"En forutsetning for å kunne godkjenne ukrainske politiattester vil være at politiets forvaltningsenhet får tilstrekkelig med kompetanse, eller samarbeid internt med andre i politiet, for å kunne verifisere gyldigheten av mottatte politiattester. Seksjon for grense og utlendingsforvaltning benytter i dag i stor grad kontakt med utenriksstasjonene for å verifisere

de underliggende opplysningene i dokumenter/opplysninger mottatt av de fordrevne fra Ukraina. Arbeidet med å verifisere ukrainske politiattester vil således kunne tenkes å medføre en god del mer arbeid for forvaltningen i den enkelte sak."

Politidirektoratet støtter Sør-Øst politidistrikts forutsetninger og er enig i at en innføring av ordningen vil medføre et betydelig merarbeid for politiet.

Agder politidistrikt bemerker mange praktiske og tolkningsmessige utfordringer knyttet til regelverket som er foreslått:

"1) Forslaget gjelder i utgangspunktet kun for "store" busser, slik at drosjer og minibusser som vanligvis benyttes for transport av de mest sårbare blir unntatt. Hvis det menes at dette kun gjelder førerett i kjøretøygruppe M3 - må dette spesifiseres - menes det at det da kun gjelder førerett kl D som er aktuelt? Vi er jo ikke kjent med hva de aktuelle søkerne skal kjøre - de søker og får innvilget det de søker om hvis de ellers fyller kravene. I dag utsteder vi kjøreseddel for buss - dersom de enten har førerett i kl D1 og/eller kl D. Hva med de som kun fremviser førerett kl D1? - vil de få? Gruppe M3 er bil for persontransport med over 8 sitteplasser i tillegg til førerettet og tillatt totalvekt over 5000 kg. Er en maxitaxi (krav om førerett kl D1) over 5000 kg?

2) Hva med YSK Person - i dag kan ikke vi stille krav om at søkerne har det før de får utstedt, men vi påpeker det i oversendelsesbrevet at det må de ha for å kunne bruke kjøreseddelen. Hva med de som kommer fra Ukraina - stilles det krav om at de har YSK Person før de får brukt sin kjøreseddel?

3) Hva med verifisering av førerkortets gyldighet? - og YSK Person?

4) Gyldighetstiden på kjøreseddelen - blir det så lenge forskriften er gyldig - eller maks så lenge føreretten/og eller YSK Person er gyldig? For hva om føreretten utløper, kan den da fornyes? Vil unntaket i førerkortforskriften bli videreført?

5) At de fra Ukraina får dispensasjon fra vandelskravet kan oppleves urettferdig ift andre søkere (være seg søkere fra andre land som også opplever krig, f.eks. fra Gaza, - eller fra land som vi ellers har tiltro til; eks. USA som må vente i 4 år før de kan søke).

6) Hvordan er det tenkt å avdekke manglende skikkethet ifm et intervju? Er en politiattest fra Ukraina utformet på et spesielt vis, slik eksempelvis tyske politiattester er? Vi ser umiddelbart at det her kan oppstå et "marked" for dokumentutstedelse som kan bli utfordrende å få verifisert.

Verifikasjon av innholdet i aktuell politiattest, og et eventuelt behov for intervju, må konkretiseres i større grad, enten i form av opplæring eller gode eksempler. Her kan vi muligens lage et opplegg selv, hvor vi gjør oss nytte av øvrig kompetanse i driftsenheten.

7) Hvor lang gyldighet skal en slik kjøreseddel ha?

Til slutt gir vi uttrykk for skepsis til et noe tynt grunnlag for å unnta disse sakene for prinsippene som fremgår av forvaltningsloven, selv om intensjonen tilsier behov for pragmatiske løsninger. Mulighetene for klageadgang og kontradiksjon bør fortsatt kunne gjøre seg gjeldende, og kanskje i særlig grad overfor en slik sårbar gruppe."

Politidirektoratet viser til Agder politidistrikts hørings svar i sin helhet.

Troms politidistrikt viser til at det vil være vanskelig å feste lit til alle politiattester som utstedes i Ukraina på bakgrunn av den ovenstående redegjørelsen. Distriktet er derfor i likhet med de andre distriktene i tvil om hvorvidt det kan sikre en tilfredsstillende og forsvarlig vandelsvurdering. Det vises til at politiet har et særlig ansvar for å forebygge kriminelle handlinger og distriktet mener at de foreslåtte endringene kan bidra til å tilrettelegge for personer med uærlige hensikter. Distriktet understreker at passasjerens behov for trygghet må veie tyngst.

Det vises til at forslaget innebærer til dels å fravike ordinære partsrettigheter for forvaltningsvedtak i forvaltningsloven, inkludert retten til begrunnelse og klagebehandling. Vi mener som distriktet at dette kan svekke rettsikkerheten til borgerne og tilliten til saksbehandlingen.

I høringsbrevet fremgår det at departementet vurderer det som lite sannsynlig at merbelastningen vil medføre nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser for politidistriktene. Troms politidistrikt er ikke enig i dette, og direktoratet tiltrer denne vurderingen. Slik en ser det, vil denne endringen medføre ressursuttak i forbindelse med opplæring, ressursbruk i forbindelse med økt søknadsmengde, intervjuer samt kostnader ved bruk av tolk. I tillegg vil behandlingen av hver enkelt søknad være mer tidkrevende, og i tillegg er det utfordrende med tilgjengelig tolketjeneste.

Dersom endringen skal innføres foreslår Troms politidistrikt i det videre at det utformes eget søknadsskjema dersom lovendringen trer i kraft. Av høringssvaret fremgår: *"Dette for å opplyse søker om de spesielle kravene som gjelder for slik type kjøreseddel, for eksempel varighetstid, at kjøreseddel kun gjelder for M3 (buss) og at det ikke er klageadgang om søknad avvises. Det bør i tillegg vurderes hvorvidt det skal fremgå at det kan foretas et intervju."*

I lys av departementets forslag forstår vi departementets mening dithen at kjøreseddel kun skal gjelde M3 (buss) på bakgrunn av at en buss ofte transporterer flere passasjerer samtidig.

I den forbindelse viser Troms politidistrikt til at det vil kunne være store forskjeller på landsbasis, herunder størrelse på byer samt mindre steder i distriktet. Vi viser blant annet til at avstandene i Troms politidistrikt i enkelte områder er svært store. Dette medfører at barn i skolepliktig alder risikerer å være alene med en bussjåfør over en lengre periode. Dette vil også gjelde andre sårbare grupper. Direktoratet er enige i denne beskrivelsen og viser til at dette også gjør seg gjeldende i mer tettbygde strøk inkludert Oslo.

Vi er enige med Troms politidistrikt i at ovennevnte begrensning på kjøreseddel ikke vil forhindre at en bussjåfør vil være alene/få passasjerer. Vi ser at det muligens vil kunne redusere risikoen noe, men vi mener at hensynet til passasjerens sikkerhet må veie tyngre enn behovet for å få fordrevne fra Ukraina raskt i arbeid.

Dersom de midlertidige endringene trer i kraft forstår Politidirektoratet det slik at kjøreseddelen kun kan ha gyldighetstid til 1. juli 2025. Det bør i så fall påføres at slik kjøreseddel kun er gjeldende for buss, og ikke for inntil 8 passasjerer og minibuss.

Høringsinstansene ber også om innspill for tiltak som kan redusere mulige negative konsekvenser for passasjersikkerheten, særlig for barn og unge. Troms politidistrikts forslag for tiltak er monitorering av om søker opparbeider seg vandel i Norge. Dette kan eksempelvis gjøres hver sjette måned. Dette vil kreve hjemmel.

Departementet foreslår en midlertidig endring i yrkestransportloven som innebærer at kravet om fire års botid i Norge for utstedelse av kjøreseddel ikke skal gjelde for fordrevne fra Ukraina som fremlegger politiattest fra hjemlandet.

Det er ikke hjemmelsgrunnlag for å be om politiattest fra personer utenfor EU/EØS området. Troms politidistrikt peker på at det derfor må vurderes om innvilgelse av dispensasjon, kun på bakgrunn av nasjonalitet, vil være ulovlig/uheldig diskriminering. Fra høringssvaret viser vi til følgende:

"Hovedbegrunnelsen for krav om botid for utenlandske borgere er at politiet skal ha tilstrekkelig og forsvarlig grunnlag for å foreta en sikker vandelsvurdering av søkeren. Troms politidistrikt anerkjenner behovet for å få fordrevne fra Ukraina raskt i arbeid, men mener det vil være utfordrende å rettferdiggjøre en slik lovendring all den tid det ikke gjelder andre tredjeland i krise. Vi mener dette kan føre til at søkere fra andre tredjeland føler seg usaklig forskjellsbehandlet og vi kan vanskelig se hvilken begrunnelse vi skal gi i disse tilfeller."

Troms politidistrikt viser til at de i tråd med gjeldende regelverk godkjenner kun politiattester fra EU/EØS-land, ikke politiattester fra tredjelandsborgere. Avsnitt for juridisk forvaltning som behandler kjøreseddelsakene har ikke utvidet kompetanse til å vurdere originaliteten av dokumenter som fremvises.

Finnmark politidistrikt har gått gjennom høringsutkastet og finner også grunn til å stille spørsmål ved grunnlaget for å skille mellom buss og drosje når man åpner for at ukrainske flyktninger skal kunne få kjøreseddel uten å ha oppfylt botidskravet på 4 år i Norge eller annet EU/EØS-land.

"Det fremkommer av begrunnelsen at passasjer i drosje ofte alene med sjåfør, og dermed i en sårbar posisjon. Drosje benyttes gjerne også av spesielt sårbare kunder, og unntaket for bostedskravet skal av sikkerhetsmessige grunner dermed kun gjelde kjøreseddel for buss. For de som benytter seg av buss som transportmiddel i desentrale strøk, kan man ofte befinne seg alene eller med få andre passasjerer i bussen. Dette vil også gjelde på turer som da strekker seg lengre og utenfor allfarvei enn en normal drosjetur og den/de reisende vil da være i en sårbar posisjon. Dersom man vurderer innskrenkingen på grunn av sikkerheten til passasjer, er det etter vårt syn ikke et velbegrunnet skille."

Finnmark politidistrikt viser til at endringen vil føre til en forskjellsbehandling i forhold til andre flyktninger:

"Det kommer flyktninger til Norge fra flere andre land foruten Ukraina og den foreslåtte løsningen vil med stor sannsynlighet kunne bli oppfattet som forskjellsbehandling og i mulig strid med Grunnlovens bestemmelse om likebehandling, gitt at søknad om kjøreseddel har et botidskrav i Norge på 4 år for flyktninger generelt. Videre vil endringen kunne medføre forskjellsbehandling i forhold til andre tredjelandsborgere, f.eks borgere fra England og USA som kan frembringe politiattester med samme kvalitet som EU/EØS-land."

Finnmark politidistrikt bemerker at det i høringen vises til at politiattesten fra Ukraina kun skal åpne for kjøreseddel for buss, men påpeker at dersom man anser politiattesten fra Ukraina så sikker at man kan utstede kjøreseddel på bakgrunn av den, bør man vurdere om det også er andre tredjeland man bør godkjenne politiattester fra.

Videre viser distriktet til at dersom man gjør denne endringen i loven, bør man også vurdere om kjøreseddelen bør være tidsbegrenset. En kjøreseddel varer normalt i 10 år, og det vises til at det i forslaget ikke er sagt noe om hvor lenge kjøreseddelen for ukrainske flyktninger skal vare. Direktoratet er enige med Finnmark i at når kjøreseddelen har begrenset bruksområdet, og er gitt på et ufullstendig grunnlag i forhold til vandelsvurdering, bør man også se om kjøreseddelen bør tidsbegrenses i forskriften.

Politidirektoratet viser til de vedlagte høringsinnspillene fra politidistriktene i sin helhet.

3. Avslutning

Politidirektoratet vurderer det slik at vandelen ikke kan vurderes på en tilfredsstillende måte dersom politiet ikke har en verifiserbar politiattest å vurdere ved behandling av søknad om kjøreseddel, dersom søkeren kun har begrenset botid i Norge/EØS. Det

vurderes slik at et intervju ikke vil kunne ivareta sikkerhet på en tilfredsstillende måte, jf. problemstillingene som er reist ovenfor.

Politidirektoratet er positive til å få fordrevne fra Ukraina i raskt i arbeid. Vi mener imidlertid at dette ikke kan gå på bekostning av passasjerenes sikkerhet, særlig barn og andre sårbare grupper, samt politiets mulighet til å foreta en tilstrekkelig og forsvarlig vurdering av søkerensandel. Vi mener at en dispensasjon vil gå på bekostning av passasjerenes trygget og tillitten til politiet, dersom uønskede hendelser oppstår på grunn av manglende tilfredsstillende andelssjekk.

Politidirektoratet bemerker også at det vil være utfordrende å rettferdiggjøre lovendringen i forhold til likebehandlingsprinsippet all den tid det ikke gjelder andre tredjeland i krise. Vi mener dette kan føre til at søkere fra andre tredjeland føler seg usaklig forskjellsbehandlet, og i likhet med distriktene kan vi vanskelig se hvilken begrunnelse vi skal gi i disse tilfeller.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Det fremkommer av høringsbrevet at det skal etableres sikkerhetsmekanismer for politiets saksbehandlingsrutiner for å sikre at politiet får saken tilstrekkelig opplyst hva gjelder vandelsvurdering. Departementet foreslår en midlertidig hjemmel for at politiet kan foreta et intervju av søkeren, avslagsgrunnlag for de tilfeller politiet ikke kan verifisere ektheten av fremlagt dokumentasjon og at en eventuell avvisning ikke kan påklages.

I høringsbrevet fremgår det at departementet vurderer det som lite sannsynlig at merbelastningen vil medføre nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser for politidistriktene. Dette er politiet ikke enig i. Slik vi ser det vil denne endringen medføre ressursuttak i forbindelse med opplæring, ressursbruk i forbindelse med økt søknadsmengde, intervjuer samt kostnader ved bruk av tolk. I tillegg vil behandlingen av hver enkelt søknad være mer tidkrevende. Det gjøres oppmerksom på at det er utfordrende med tilgjengelig tolketjeneste.

Slik vi ser det må alle ukrainske søkere som ikke fyller botidskravet intervjues for at et slikt sikkerhetstiltak skal kunne få noe effekt. Før tiltaket kan iverksettes vil dette som nevnt kreve vesentlig opplæring og kompetansevedlikehold av saksbehandlerne. Grunnet manglende kompetanse vil det uten opplæring være utfordrende å vurdere hvilke spørsmål og opplysninger som bør benyttes.

Etter direktoratets vurdering vil foreslåtte endring etter dette medføre at politiet får flere administrative oppgaver i forhold til behandling av kjøreseddelsaker. Hvor stor en slik kostnad vil være, er vanskelig å beregne ut fra de foreliggende opplysninger. Politidirektoratet har derfor ikke kunnet foreta konkrete beregninger av de økonomiske og administrative konsekvensene forslagene vil ha for politiets virksomhet, men fremhever at effekten av disse vil påvirke politiets oppgaveløsning og prioriteringer.

Med hilsen

Bjørn Eirik Vandvik
Avdelingsdirektør

Liv Aasberg Corneliussen
Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler: Seniorrådgiver Heidi Venner

Vedlegg:

Troms politidistrikt - høringsinnspill
Finnmark politidistrikt - høringsinnspill
Agder politidistrikt - høringsinnspill
Vest politidistrikt - høringsinnspill
Sør-Øst politidistrikt - høringsinnspill

Mottakere:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Postboks 8019 Dep	0030	OSLO
--	-------------------	------	------

Fra: politidirektoratet@politiet.no
Sendt: 30. januar 2024 16:21
Til: Postmottak AID
Emne: Politidirektoratets høringssvar - Forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m.
Vedlegg: Politidirektoratets høringssvar - Forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m..pdf; Troms politidistrikt - høringsinnspill.pdf; Finnmark politidistrikt - høringsinnspill.pdf; Agder politidistrikt - høringsinnspill.pdf; Vest politidistrikt - høringsinnspill.pdf; Sør-Øst politidistrikt - høringsinnspill.pdf

Se vedlegg

Arkivreferanse:#6088c1f0ed834f27b8407876a1ac81c32014281546#ACOS.WEBSAK#

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/277190-2

Vår referanse:
23/40175 - 3

Sted, dato:
Tromsø, 24.01.2024

Høringsinnspill – forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m.

Troms politidistrikt viser til brev av 4. januar 2024 hvor det bes om innspill på forslag om en videreføring av midlertidige regler i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina med enkelte endringer. Forslagene er midlertidige og foreslås opphevet 1. juli 2025.

Høringsuttalelsen fra Troms politidistrikt er gitt av avsnitt for juridisk forvaltning som er behandlingsorgan for utstedelse av kjøreseddel. Uttalelsen gjelder i sin helhet forslaget til midlertidige endringer i yrkestransportloven. Vi har ikke ytterligere bemerkninger til forslaget.

Det er foreslått at det skal innføres ny bestemmelse i yrkestransportloven § 37 K som gir midlertidig unntak fra botidskravet for ukrainske bussjåfører som fremlegger gyldig politiattest fra hjemlandet. Det er videre foreslått at kravet om fire års botid i Norge for utlendinger ikke skal gjelde for fordrevne fra Ukraina på nærmere bestemte vilkår.

Vi vil i det følgende redegjøre for våre synspunkter.

Korrupsjon i Ukraina og dets betydning for verifisering av politiattest

Ifølge politidirektoratets brev av 10. november 2023 om "Spørsmål om vurdering av politiattester fra EØS-land – krav om botid – vandel" er det ifølge erfarne aktører relativt enkelt å få en etterforskning til å spore av og avvise anklagene, noen ganger ved mottagelse av bestiktelser. Det fremgår videre at det finnes flere steder på internett hvor man kan skaffe seg falske politiattester. På grunn av den pågående krigen er det også mindre kapasitet og vanskeligere å straffeforfølge kriminelle forhold.

På bakgrunn av at korrupsjon er utbredt i Ukraina mener Troms politidistrikt at det vil være vanskelig å feste lit til alle politiattester som utstedes i Ukraina. Vi er derfor i tvil om hvorvidt vi kan sikre en tilfredsstillende og forsvarlig vandelsvurdering. Politiet har et særlig ansvar for å forebygge kriminelle handlinger og mener at de foreslåtte endringene kan bidra til å tilrettelegge for personer med uærlige hensikter. Vi ønsker å understreke at passasjerens behov for trygghet må veie tyngst.

Særlige sikkerhetsmekanismer

Det fremkommer av høringsbrevet at det skal etableres sikkerhetsmekanismer for politiets saksbehandlingsrutiner for å sikre at vi får saken tilstrekkelig opplyst hva gjelder vandelsvurdering. Departementet foreslår en midlertidig hjemmel for at politiet kan foreta et intervju av søkeren, avslagsgrunnlag for de tilfeller politiet ikke kan verifisere ektheten av fremlagt dokumentasjon og at en eventuell avvisning ikke kan påklages.

Forslaget innebærer til dels å fravike ordinære partsrettigheter for forvaltningsvedtak i forvaltningsloven, inkludert retten til begrunnelse og klagebehandling. Troms politidistrikt mener dette svekker rettsikkerheten til borgerne og tilliten til saksbehandlingen.

Slik vi ser det må alle ukrainske søkere som ikke fyller botidskravet intervjues for at et slikt sikkerhetstiltak skal ha ønsket effekt. Før tiltaket kan iverksettes vil det kreve vesentlig opplæring og kompetansevedlikehold av saksbehandlerne. Grunnet manglende kompetanse vil det uten opplæring være utfordrende å vurdere hvilke spørsmål og opplysninger som bør benyttes. Intervjuene bør videre gjennomføres på en slik måte at søker ikke oppfatter situasjonen som usaklig forskjellsbehandling.

I høringsbrevet fremgår det at departementet vurderer det som lite sannsynlig at merbelastningen vil medføre nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser for politidistriktene. Dette er ikke Troms politidistrikt enig i. Slik vi ser det vil denne endringen medføre ressursuttak i forbindelse med opplæring, ressursbruk i forbindelse med økt søknadsmengde, intervjuer samt kostnader ved bruk av tolk. I tillegg vil behandlingen av hver enkelt søknad være mer tidkrevende. Vi gjør oppmerksom på at det er utfordrende med tilgjengelig tolketjeneste.

Troms politidistrikt foreslår i det videre at det utformes eget søknadsskjema dersom lovendringen trer i kraft. Dette for å opplyse søker om de spesielle kravene som gjelder for slik type kjøreseddel, for eksempel varighetstid, at kjøreseddel kun gjelder for M3 (buss) og at det ikke er klageadgang om søknad avvises. Det bør i tillegg vurderes hvorvidt det skal fremgå at det kan foretas et intervju.

Begrensning for M3 (buss)

I lys av departementets forslag forstår Troms politidistrikt departementets mening dithen at kjøreseddel kun skal gjelde M3 (buss) på bakgrunn av at en buss ofte transporterer flere passasjerer samtidig.

I den forbindelse viser vi til at det vil kunne være store forskjeller på landsbasis, herunder størrelse på byer samt mindre steder i distriktet. Vi viser blant annet til at avstandene i Troms politidistrikt i enkelte områder er svært store. Dette medfører at barn i skolepliktig alder risikerer å være alene med en bussjåfør over en lengre periode. Dette vil også gjelde andre sårbare grupper.

Slik Troms politidistrikt ser det vil ikke ovennevnte begrensning på kjøreseddel forhindre at en bussjåfør vil være alene/få passasjerer. Vi ser at det muligens vil kunne redusere risikoen noe, men vi mener at hensynet til passasjerens sikkerhet må veie tyngre enn behovet for å få fordrevne fra Ukraina raskt i arbeid.

Dersom den midlertidige endringer trer i kraft forstår vi det slik at kjøreseddelen kun kan ha gyldighetstid til 1. juli 2025. I tillegg mener vi at det bør påføres at slik kjøreseddel kun er gjeldende for buss, og ikke for inntil 8 passasjerer og minibuss.

Høringsinstansene ber også om innspill for tiltak som kan redusere mulige negative konsekvenser for passasjersikkerheten, særlig for barn og unge.

Troms politidistrikts forslag for tiltak er monitorering av om søker opparbeider segandel i Norge. Dette kan eksempelvis gjøres hver sjette måned.

Mulig usaklig forskjellsbehandling til fordel for fordrevne fra Ukraina

Departementet foreslår en midlertidig endring i yrkestransportloven som innebærer at kravet om fire års botid i Norge for utstedelse av kjøreseddel ikke skal gjelde for fordrevne fra Ukraina som fremlegger politiattest fra hjemlandet.

Det er ikke hjemmelsgrunnlag for å be om politiattest fra personer utenfor EU/EØS området. Det må derfor vurderes om innvilgelse av dispensasjon kun på bakgrunn av nasjonalitet vil være ulovlig/uheldig diskriminering.

Hovedbegrunnelsen for krav om botid for utenlandske borgere er at politiet skal ha tilstrekkelig og forsvarlig grunnlag for å foreta en sikker vandelsvurdering av søkeren. Troms politidistrikt anerkjenner behovet for å få fordrevne fra Ukraina raskt i arbeid, men mener det vil være utfordrende å rettferdiggjøre en slik lovendring all den tid det ikke gjelder andre tredjeland i krise. Vi mener dette kan føre til at søkere fra andre tredjeland føler seg usaklig forskjellsbehandlet og vi kan vanskelig se hvilken begrunnelse vi skal gi i disse tilfeller.

Vurdering av politiattest i Troms politidistrikt

Politidirektoratet har anmodet om opplysninger vedrørende politiets erfaringer med vurdering av politiattester fra EØS-land og hvordan dette fungerer.

I tråd med gjeldende regelverk godkjenner Troms politidistrikt kun politiattester fra EU/EØS-land, ikke politiattester fra tredjelandsborgere.

Avsnitt for juridisk forvaltning har ikke utvidet kompetanse til å vurdere originaliteten av dokumenter som fremvises. På bakgrunn av våre kunnskaper foretas det imidlertid en konkret vurdering av ektheten av mottatte dokumenter. Inneholder politiattesten verifiseringskoder sjekkes dette på oppgitt nettside. Videre har blant annet Sverige enkelte politiattester som skal fremlegges for politiet i lukket konvolutt for å være gyldig. I andre tilfeller benytter vi gjenkjennelsesmomenter og erfaringsutveksling med andre saksbehandlere. Ved tvil om dokumentets ekthet bes det om bistand fra dokumentgransker.

Oppsummering

Troms politidistrikt er positiv til å få fordrevne fra Ukraina i raskt i arbeid. Vi mener imidlertid at dette ikke kan gå på bekostning av passasjerens sikkerhet, særlig barn og andre sårbare grupper, samt politiets mulighet til å foreta en tilstrekkelig og forsvarlig vurdering av søkerens vandel.

Med hilsen

Stina Bakke Eriksen

Driftsenhetsleder/Politiinspektør

Une Simonsen Furumo

Forvaltningsjurist

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/277190 - 2

Vår referanse:
24/4700 - 2

Sted, dato:
Kirkenes, 23.01.2024

Høring av forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m. - KORT FRIST

Finnmark politidistrikt viser til anmodning om innspill til nevnte sak.

Distriktet har gått gjennom høringsutkastet og finner grunn til å stille spørsmål ved grunnlaget for å skille mellom buss og drosje når man åpner for at ukrainske flyktninger skal kunne få kjøreseddel uten å ha oppfylt botidskravet på 4 år i Norge eller annet EU/EØS-land. Det fremkommer av begrunnelsen at passasjer i drosje ofte alene med sjåfør, og dermed i en sårbar posisjon. Drosje benyttes gjerne også av spesielt sårbare kunder, og unntaket for bostedkravet skal av sikkerhetsmessige grunner dermed kun gjelde kjøreseddel for buss. For de som benytter seg av buss som transportmiddel i desentrale strøk, kan man ofte befinne seg alene eller med få andre passasjerer i bussen. Dette vil også gjelde på turer som da strekker seg lengre og utenfor allfarvei enn en normal drosjetur og den/de reisende vil da være i en sårbar posisjon. Dersom man vurderer innskrenkingen på grunn av sikkerheten til passasjer, er det etter vårt syn ikke et velbegrunnet skille.

Endringen vil føre til en forskjellsbehandling i forhold til andre flyktninger. Det kommer flyktninger til Norge fra flere andre land foruten Ukraina og den foreslåtte løsningen vil med stor sannsynlighet kunne bli oppfattet som forskjellsbehandling og i mulig strid med Grunnlovens bestemmelse om likebehandling, gitt at søknad om kjøreseddel har et botidskrav i Norge på 4 år for flyktninger generelt.

Videre vil endringen kunne medføre forskjellsbehandling i forhold til andre tredjelandborgere, f.eks borgere fra England og USA som kan frembringe politiattester med samme kvalitet som EU/EØS-land. I høringen viser man til at politiattesten fra Ukraina kun skal åpne for kjøreseddel for buss, men dersom man anser politiattesten fra Ukraina så sikker at man kan utstede kjøreseddel på bakgrunn av den, bør man vurdere om det også er andre tredjeland man bør godkjenne politiattester fra.

Dersom man gjør denne endringen i loven, bør man også vurdere om kjøreseddelen bør være tidsbegrenset. Normalt varer en kjøreseddel i 10 år, og i forslaget er det ikke sagt noe om hvor lenge kjøreseddelen for ukrainske flyktninger skal vare. Når kjøreseddelen har begrenset bruksområdet, og er gitt på et ufullstendig grunnlag i forhold til vandelsvurdering, bør man også se om kjøreseddelen bør tidsbegrenses i forskriften.

Med hilsen

Lise Flø

Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi:

Ellen Mari Lindkvist

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/277190-2

Vår referanse:
24/5000 - 2

Sted, dato:
Kristiansand, 23.01.2024

Høring av forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m. - KORT FRIST

Agder politidistrikt har et ønske om å komme med betraktninger til høringsutkastet.

I det følgende kommenterer vi de forhold som relaterer seg til kjøreseddel, og som vi mener bør gjøres gjenstand for nærmere vurderinger.

- 1) Forslaget gjelder i utgangspunktet kun for "store" busser, slik at drosjer og minibusser som vanligvis benyttes for transport av de mest sårbare blir unntatt.
Hvis det menes at dette kun gjelder førerrett i kjøretøygruppe M3 - må dette spesifiseres - menes det at det da kun gjelder førerrett kl D som er aktuelt? Vi er jo ikke kjent med hva de aktuelle søkerne skal kjøre - de søker og får innvilget det de søker om hvis de ellers fyller kravene. I dag utsteder vi kjøreseddel for buss - dersom de enten har førerrett i kl D1 og/eller kl D. Hva med de som kun fremviser førerrett kl D1? - vil de få? Gruppe M3 er bil for persontransport med over 8 sitteplasser i tillegg til førerstedet og tillatt totalvekt over 5000 kg. Er en maxitaxi (krav om førerrett kl D1) over 5000 kg?
- 2) Hva med YSK Person - i dag kan ikke vi stille krav om at søkerne har det før de får utstedt, men vi påpeker det i oversendelsesbrevet at det må de ha for å kunne bruke kjøreseddelen. Hva med de som kommer fra Ukraina - stilles det krav om at de har YSK Person før de får brukt sin kjøreseddel?
- 3) Hva med verifisering av førerkortets gyldighet? - og YSK Person?
- 4) Gyldighetstiden på kjøreseddelen - blir det så lenge forskriften er gyldig - eller maks så lenge føreretten/og eller YSK Person er gyldig? For hva om føreretten utløper, kan den da fornyes? Vil unntaket i førerkortforskriften bli videreført?

5) At de fra Ukraina får dispensasjon fra vandelskravet kan oppleves urettferdig ift andre søkere (være seg søkere fra andre land som også opplever krig, f.eks. fra Gaza, - eller fra land som vi ellers har tiltro til; eks. USA som må vente i 4 år før de kan søke).

6) Hvordan er det tenkt å avdekke manglende skikkethet ifm et intervju? Er en politiattest fra Ukraina utformet på et spesielt vis, slik eksempelvis tyske politiattester er? Vi ser umiddelbart at det her kan oppstå et "marked" for dokumentutstedelse som kan bli utfordrende å få verifisert.

Verifikasjon av innholdet i aktuell politiattest, og et eventuelt behov for intervju, må konkretiseres i større grad, enten i form av opplæring eller gode eksempler. Her kan vi muligens lage et opplegg selv, hvor vi gjør oss nytte av øvrig kompetanse i driftsenheten.

7) Hvor lang gyldighet skal en slik kjøreseddel ha?

Til slutt gir vi uttrykk for skepsis til et noe tynt grunnlag for å unnta disse sakene for prinsippene som fremgår av forvaltningsloven, selv om intensjonen tilsier behov for pragmatiske løsninger.

Mulighetene for klageadgang og kontradiksjon bør fortsatt kunne gjøre seg gjeldende, og kanskje i særlig grad overfor en slik sårbar gruppe.

Med hilsen

Tom Harald Eklund

Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:
24/5296 - 3

Sted, dato:
Bergen, 23.01.2024

Høringsinnspill - forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m

Det vises til brev av 04.01.24 hvor det bes om innspill på forslag om å videreføre midlertidige regler i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina, med enkelte endringer. Forslagene er midlertidige og foreslås opphevet 1. juli 2025.

Det presiseres innledningsvis at følgende innspill er signert Forvaltningsseksjonen i Vest politidistrikt. Innspillene knytter seg av den grunn kun til de foreslåtte endringene i yrkestransportloven, da det er dette regelverket vi forvalter ved utstedelse av kjøresedler.

I høringsbrevet bes det særskilt om en vurdering av forslaget om midlertidig unntak fra botidskravet ved utstedelse av kjøreseddel for ukrainske bussjåfører som fremlegger gyldig politiattest fra hjemlandet. Videre bes det om merknader på at forslaget innebærer særlige sikkerhetsmekanismer for politiets saksbehandling av ukrainske politiattester.

Vest politidistrikt anerkjenner at de foreslåtte endringene i yrkestransportloven vil kunne bidra til å få flere i arbeid med å kjøre persontransport mot vederlag og vi er i utgangspunktet positiv til det. Videre er det positivt at endringene er avgrenset til å kun gjelde bussjåfører.

Før det utstedes kjøreseddel skal politiet foreta en grundig vurdering av søkers identitet, kompetanse og vandel. I de fleste tilfeller er gjennomføringen av identitetskontroll uproblematisk, men det kan være utfordrende å kontrollere dokumenter som har lav notoritet. Politiet avdekker årlig flere falske dokumenter.

Forvaltningsseksjonen mottar ofte dokumenter som er utstedt av utenlandske myndigheter. Alle disse dokumentene blir nøye kontrollert, og dersom vi er i tvil om ektheten kan vi henvende oss til Kripos for å få hjelp til å bekrefte at personen ikke er registrert i ECRIS (European Criminal Records Information System). Dette innebærer at

politiet har nødvendig verktøy for å forsikre oss om at politiattester fra EØS-land er autentiske og gyldige.

Så vidt oss bekjent eksisterer det ingen avtale mellom Norge og Ukraina som gjør det mulig å innhente straffesaksopplysninger til forvaltningsrettslige formål.

Begrunnelsen for at politiattester utstedt i tredjeland ikke kan legges til grunn i forbindelse med vandelsvurderinger er nettopp at det i praksis vil være umulig å gjennomføre en tilfredsstillende kontroll av vandelen av utlendinger fra tredjeland.

Det foreslås derfor særlige sikkerhetsmekanismer og særskilte hjemler for politiets saksbehandling for å bøte på unntaket fra botidskrav for ukrainske flyktninger.

Forslaget gir politiet hjemmel for intervju av søkeren, avslagshjemmel for de tilfeller der politiet ikke finner grunn til å feste lit til den fremlagte dokumentasjonen, og fastsetter at politiets vedtak ikke kan påklages.

Etter Vest politidistrikt sin vurdering fremstår det uklart hvordan det er tenkt at sikkerhetsmekanismene og de særskilte hjemlene skal kunne håndheves og håndteres.

Departementet foreslår i pkt. 16.3 at det gis avslagshjemmel uten klageadgang for de tilfeller der politiet ikke finner grunn til å feste lit til den fremlagte dokumentasjonen, og vi antar at det her siktes til ukrainske politiattester. Det fremstår som svært uklart *hvordan* politiet skal skille mellom politiattester som kan legges til grunn og de som skal avvises uten klageadgang.

Som departementet selv skriver i pkt. 16.2.3 kan politiattester utstedt i tredjeland ikke legges til grunn i forbindelse med vandelsvurderinger. Det vises også til vår redegjørelse ovenfor vedrørende kontroll av politiattester i EØS-land som ikke kan overføres like lett til kontroll av ukrainske politiattester. Etter Vest politidistrikt sin vurdering er det vanskelig å se hvordan distriktene skal kunne foreta en forsvarlig saksbehandling av slike politiattester fra Ukraina med det verktøy vi har tilgjengelig, og uten at det oppleves som usaklig forskjellsbehandling.

Vi er også kjent med at det er utfordringer med korrupsjon i Ukraina og at det er forholdsvis lett å anskaffe dokumenter som tilsynelatende er ekte, noe som ytterlig vil kunne vanskeliggjøre politiets kontrollarbeid i tillegg til de andre utfordringene vi har nevnt.

Etter instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet har ukrainske personer ikke lengre anledning til å reise til hjemlandet uten å risikere å miste sin midlertidige oppholdstillatelse/kollektive beskyttelse i Norge. Dette vil også medføre at svært få vil ha anledning å kunne reise til hjemlandet for eventuelt kunne anskaffe en politiattest. Det er også grunn til å anta at svært få personer har tatt med en politiattest når de forlot hjemlandet. Vi ber departementet vurdere andre løsninger for politiattester.

Departementet skriver også at det foreslås å etablere midlertidig hjemmel for intervju med søkeren. Det er også her svært uklart hvordan dette er tenkt gjennomført i praksis, og hva som skal vektlegges i slike intervjuer, uten at det blir oppfattet som usaklig forskjellsbehandling. Dersom dette iverksettes vil det også innebære relativt omfattende økonomiske og administrative kostnader med gjennomføring av intervju, herunder booking, notoritet, lydopptak/lagring etc., særlig dersom tolk er påkrevd.

Med hilsen

Kristi Onarheim Fürstenberg

Seksjonssjef

Linda Risøy Johansen

Avdelingsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Høringsinnspill

Til: Politidirektoratet

Dato: 22.01.2024

Fra: Sør-Øst politidistrikt

Saksbehandler: Ida Hamre Høyendahl

Høringsinnspill – Høring av forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m.

Vi viser til deres brev av 04.01.2024 vedrørende høring av forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m.

Forvaltningen i Sør-Øst politidistrikt ønsker å komme med noen bemerkninger til forslaget om endringer i yrkestransportloven.

Vi er overordnet positive til lovendringen, som vil kunne bedre de fordrevne fra Ukraina sine muligheter for å komme raskt ut i arbeid. Vi har likevel enkelte bemerkninger og forslag til endringer for å ivareta passasjersikkerheten ytterligere.

Sikkerhetsmekanismer for politiets saksbehandling av ukrainske politiattester

Sør-Øst politidistrikt synes forslagene om retten til å kunne avvise en politiattest, uten rett til klageadgang for søker, samt muligheten for å foreta et vandelsintervju i forkant av en tillatelse, er gode tiltak for å forhindre at potensielt uskikkede personer får kjøreseddel.

Imidlertid gis kjøreseddel normalt for 10 år, og det blir ikke foretatt noen rutinemessig kontroll av vandelen etter at tillatelsen er gitt. Det foreligger dermed en sikkerhetsrisiko med tanke på den begrensede vandelskontrollen som foretas i forkant av slike tillatelser. Som ytterligere tiltak foreslås det derfor at det gis adgang til å foreta rutinemessig kontroll av vandelen til ukrainere som har fått tillatelse på bakgrunn av unntaksbestemmelsen. Det bør da også være adgang til å føre egen liste over slike tillatelser.

Videre er vi av den oppfatning at tillatelser etter denne unntaksbestemmelsen bør gis med begrenset varighet. Det foreslås at tillatelsen er gyldig så lenge innehaveren er omfattet av reglene for midlertidig kollektiv beskyttelse for personer fordrevet fra Ukraina, jf. utlendingsloven § 34 og utlendingsforskriften § 7-5a, men maksimalt 4 år og 6 måneder etter innflytting til Norge. Det foreslås at når innehaver har bodd i Norge i 4 år, og dermed fyller det ordinære botidskravet, må innehaver søke om ny kjøreseddel etter yrkestransportlovens ordinære regler. Ved å sette varigheten til 4 år og 6 måneder etter innflytting til Norge gis innehaver et tidsrom på 6 måneder fra botidskravet er oppfylt til å få på plass en ny kjøreseddel etter de ordinære lovreglene.

Hva gjelder forslaget om å fravike forvaltningslovens regler om rett til begrunnelse og klagebehandling ved avslag mener vi dette bør komme tydeligere frem i lovteksten. Slik

lovteksten er foreslått formulert fremgår det at det kun er politiattesten som kan avvises, og ikke søknaden i sin helhet.

Godkjenning av ukrainske politiattester - notoritet

Politiet har på generelt grunnlag erfart at notoriteten på ukrainske dokumenter er lav. Det forekommer mye forfalskninger og "total-forfalskninger". En forutsetning for å kunne godkjenne ukrainske politiattester vil være at politiets forvaltningsenhet får tilstrekkelig med kompetanse, eller samarbeid internt med andre i politiet, for å kunne verifisere gyldigheten av mottatte politiattester. Seksjon for grense og utlendingsforvaltning benytter i dag i stor grad kontakt med utenriksstasjonene for å verifisere de underliggende opplysningene i dokumenter/opplysninger mottatt av de fordrevne fra Ukraina. Arbeidet med å verifisere ukrainske politiattester vil således kunne tenkes å medføre en god del mer arbeid for forvaltningen i den enkelte sak.

FELLES ENHET FOR UTLENDING OG FORVALTNING

Seksjon for førerkort og andre tillatelser

Torill Sorte
Politiinspektør

Ida Hamre Høyendahl
Forvaltningsjurist

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.